

רקעי עיוני

הקעצות והתכמיהה לָפֶן עברו כחוט השני בתולדות האמהות, החל בשרה, דרך רבקה וכלה ברחל. ללמדנו, שגם תהליך ביוולוגי טבעי התקיים אצל אמותינו רק לאחר התערבות ישירה של הקב"ה.

כל אחת מהאמהות התמודדה עם הבעיה בצורה שונה: שרה פתרה את הבעיה בכך שהציעה את שפחתה לאברהם כדי שיוולד ממנה בן. יצחק ורבקה התפללו לר' וביקשו את עזרתו. ורחל, גם היא ראתה תחילה את בן שפחתה כבנה, אולם היא המשיכה להתפלל עד אשר ה' שמע לה ופתח את רחמה.

כאן, לראשונה בספר בראשית, אנו לומדים על תפילת בקשה – פנייה ישירה לר' ובקשת עזרה לפתרון בעיה אישית. תפילת בקשה פתוחה בפני כל אדם, ובעזרתה הוא יכול לנסות להתמודד עם בעיותיו.

אחרי עשרים שנות עקרות, רבקה הרתה. ה' הדיע לה מראש כי יש לה תאומים בבטנה ומה יהיה גורלם של שני הבנים.

הרמב"ן מסיק מן הכתוב "ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך...". כי מעמדה של רבקה היא גבוה ממעמדו של יצחק. הנבואה ניתנה לה, לא ליצחק. פירוש הדבר שרק היא היא ידעה על גורל ישראל. עניין זה חשוב להמשיך הסיפור ומבהיר מדוע היא ביקשה מיעקב לשקר ליצחק כדי שיקבל את הברכה. היא פעלה מכוון הנבואה שה' נתן לה.

רבקה דיברה עם ה' על בנים, וה' דיבר איתה על עמים. השמות יעקב ועשו הם שמות סמליים: עשו אדמוני וכולו אדמת שיער. יעקב – ידו אוחזת בעקב עשו. עשו היה איש יודע ציד, איש שדה. גם יצחק היה איש שדה, זה אולי החסר מדוע הוא אהב את עשו.

יעקב היה יושב אוהלים, רועה צאן, ממשילו של אברהם. הוא בחר במשלח ידו ובדרכו של אבא.

22 הולדת יעקב ועשו

פרשת חיי שרה, פרק כה, פסוקים יט-כו

מה קורה לי? למה אני מרגישה התרוצצות כזו בתוך הבטן? למה כל כך קשה לי?

רבקה פנתה ישירות לה' ולא באמצעות יצחק. הנבואה ניתנה לה ולא ליצחק. רבקה שמרה את הדברים בלב. אסור היה לה לגלות את מה שה' אמר לה. סוד זה יתגלה בהמשך הסיפור.

וה' אמר לה:
"רבקה, את מרגישה התרוצצות גדולה, כי בתוך הבטן שלך יש שני תינוקות. יש לך בבטן תאומים, והם נלחמים זה בזה. גם כשהם יצאו מן הבטן ויגדלו, הם ימשיכו להילחם זה בזה.

דעי לך, שלפנים שלך יהיו הרבה ילדים. לבן הבכור, זה שיוולד ראשון, יהיו הרבה ילדים, וגם לבן הצעיר, זה שיוולד שני, יהיו הרבה ילדים. המשפחה של האח הבכור תרצה להתגר על המשפחה של האח הצעיר, אבל בסופו של דבר, הגדול יצטרך לשמוע לצעיר כי הצעיר יהיה חשוב יותר.

המשפחה של האח הבכור תיכנע למשפחה של האח הצעיר. האח הצעיר ינצח".

"וְרַב יַעֲקֹב יָצֵיִר"

סוקיני

כך אמר ה' לרבקה. רבקה שמעה את מה שה' אמר לה ושמרה את זה בלב. היא לא סיפרה מה שה' אמר לה, אפילו לא ליצחק.

הדגשה זו חשובה להמשך – לסיפור ברכת הבנים. היא מבהירה מדוע רבקה ביקשה מיעקב לשקר לאביו ומדוע יצחק לא ידע את רצון ה' וביקש לברך את עשיו ולא את יעקב.

עברו חודשים והגיע זמן הלידה. רבקה ילדה תאומים, בדיוק כמו שה' אמר לה.

דרך לספר

יצחק היה כבר מבוגר. הוא היה כבר בן 40 שנה. ליצחק ולרבקה לא היו ילדים. רבקה היתה עקרה. כמו...

יצחק ראה שרבקה עצובה כל כך, הוא התפלל לה: מה לדעתכם אמר יצחק כשהתפלל לה?

שאלה כזו מכוננת את הילדים לשער מה יכול היה יצחק לבקש מה' בזמן שהתפלל. ומבחינה חינוכית, הילד יכול להקיש ממצב זה למצבו הוא. הילד יבין שאם תהיה לו בעיה, הוא יכול להתפלל לה' ולבקש את עזרתו במילים שלו, בתפילה שהוא יודע להתפלל.

יצחק התפלל לה' שיברך את רבקה בן, ורבקה אשתו עמדה מולו וגם היא התפללה.

יצחק התפלל לה', וה' שמע את תפילתו ועזר לו. ומה לדעתכם קרה?
רבקה היתה בהיריון.
הגנת תבע את השינוי במצב גם על ידי שינוי בהנעת הפנים ובגוון הקול.

רבקה שמחה מאוד. הבטן שלה גדלה וגדלה, כמו אצל אימא בהריון. ונחתלה הבטן קטנה ואחר כך היא גדלה יותר ויותר. רבקה התחילה להרגיש שהתינוק אז בבטן, כמו שכל האמהות מרגישות ענין עוד זמן ורבקה התחילה להרגיש התרוצצות רבה מדי בבטנה. היא לא חגינה מה קורה.

מה ההתרוצצות הזו בתוך הבטן?
רבקה חשבה: מה קורה לי?
היא חיימה מודאגת מאוד. לא היתה לה מנוחה.
היא חילקה לשאול לדרוש את ה':

היות החל בשרה,
בעי התקיים אצל

אונת: שרה פתרה
ישויליך ממנה בן.

ול, גם היא ראתה
והתפלל עד אשר ה'

ולית בקשה – פנייה
ולית בקשה פתחה
די עם בעיותי.

יע לה מראש כי יש לה

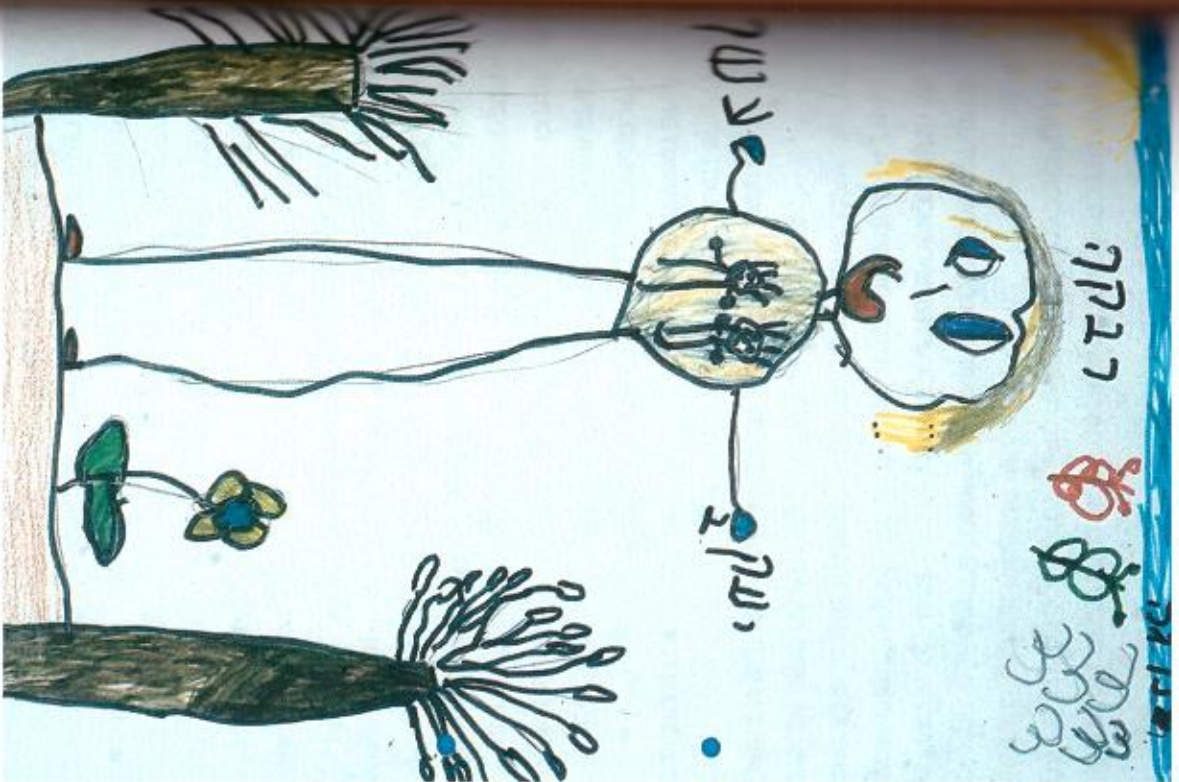
ס בצטנך... " כי מעמדה
ה ניתנה לה, לא ליצחק.
ענין זה חשוב להמשיך
עקר ליצחק כדי שיקבל

מן לה.

על עמים.

דומנו וכולו כאדרת שיער,
ש ידוע ציד, איש שדה. גם

ע הוא אהב את עטו.
וינו של אברהם. הוא בנו

"ויתרואצו והבנים בקרבת" יצא יצילום העצויה: מוקי בתיא

וַיֵּצֵא הַבָּנִים אֶת־אֲשֵׁי הַבְּקָה וַיִּקְרָאוּ שְׂמוֹתָם עֵשָׂו וְיַעֲקֹב כִּי־יָצָא אֶת־אֲשֵׁי הַבְּקָה וַיִּקְרָא עֵשָׂו אֶת־שְׁמוֹ עֵשָׂו וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־שְׁמוֹ יַעֲקֹב

התינוק הראשון יצא כשהוא מכוסה שער כבוע אדום. השער כיסה את כל הגוף שלו כמו אדרת. אדרת היא מין מעיל כמו שמעיל פרווה מכסה את הגוף, כך השער של התינוק כיסה את גפו. לתינוק הזה קראו בשם עשו.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּקְרָא עֵשָׂו אֶת־שְׁמוֹ עֵשָׂו

התינוק השני יצא כשהוא אוחז בעקב עשו ולכן קראו לו יעקב. נסו לחשוב, מדוע קראו לו יעקב? לאיזו מילה בפסוק זה דומה? יעקב אחז בעקב אחיו. המילה יעקב מזכירה את המילה עקב. אפשר לחדגים את הסיטואציה או לבקש מאחד הילדים לחדגים.

יעקב ורביקה אהבו מאוד את שני התינוקות שלהם, את יעקב ואת עשו. הם טיפלו בהם, השתעשעו איתם ונחמו מהם מאוד. הבלסת היחס של יעקב ורביקה לתאומים נעדרה להראות לילדים שההחורים אהבו בתחילה את שני ילדיהם במידה שווה. הנסיבות גרמו לכלך שמאחר יותר העדיף כל אחד מהם ילד אחר.

התאומים הלכו וגדלו, הלכו וגדלו, עד שהיו נערים. בפעם הבאה נספר מה קרה כשהם היו כבר נערים. התוספת הזו, שאינה כתובה בתורה, באה להשלים את הפער בין הולדתם לבין היחידה הסיפורית הבאה, שמתחילה במילים "וגדלו הנערים".